

**2015 metų Baltijos Asamblėjos literatūros premijos laureato Mariaus Berzinio kalba
apdovanojimų įteikimo ceremonijoje
2015 m. lapkričio 19 d.
Vilnius**

Apsivilkti išvirkščiąja puse į viršų

Ponios ir ponai,

Johanas Volfgangas Gėtė yra pasakęs: „Literatūros nuosmukis rodo tautos nuosmukį.“ Skamba niūrokai, tad mes, rašytojai, kiek leidžia mūsų jėgos, darome viską, kad būtų išvengta bet kokių nuosmukių. Darome, kiek įstengiame ir pakeliame: stipriname vieną iš mūsų tautos kertinių akmenų – latvių literatūrą. Tačiau turiu prisipažinti, kad kartais šis kelias – duobėtas, nes gana dažnai net mums artimi žmonės linkę abejoti mūsų pastangomis.

Neseniai sutikau savo seną draugą, buvusį bendraklasį.

„Na, o kuo gi tu dabar užsiimi?“ – jis paklausė manęs. Sąžiningai atsakiau: „Sėdžiu namuose ir rašau.“

„Štai kaip... Tai iš tikrųjų neturi darbo?“ – pasiteiravo jis.

„Na kodėl gi, turiu darbą, aš rašau.“

„Aišku... Bet... Ar nemėginai ieškoti normalaus darbo?“

Tą minutę tiesiog virte užviriau, tačiau susitvardžiau ir, slėpdamas susierzinimą, tęsiau: „Aš rašau romanus. Ar tai nėra normalus darbas?“

Mano senas draugas tik nužvelgė gailiai.

„Na nežinau, gal ir normalus. Bet mes jau turime tiek daug knygų... Kam rašyti naujas, jei niekas neturi laiko skaityti ir jau parašytų?“

Stojo nejauki tylą. Tačiau tuomet pasitelkiau analogiją.

„Tavo marškiniai gražūs“, – tariau.

„O, ačiū... Jie iš paskutiniosios *Hugo Boss* kolekcijos.“

„Supratau. Bet ar tau tikrai reikėjo naujų marškinių?“ Žinojau, kurlink ketinu sukti pokalbį, ir tęsiau: „Jei žmonės vilkėtų visus praėjusiuose amžiuose sukurtus, pasiūtus ir neparduotus drabužius, manau, nereikėtų nieko naujo kurti ir siūti. Parduotuvių lentynos lūžta lūžta nuo drabužių, tai kodėl reikia vis naujų? Štai puikuoji dar vienais dizainerio sukurtais marškiniais, nors ir taip turi jų gausybę! Tiesiog negaliu to suprasti!“

Mano klasės draugas atrodė suglumęs: „Ką nori tuo pasakyti? Juk visuomet žmogui norisi kažko naujo. Argi tau nesinori?“

„Žinoma, ir man norisi. Tik aš noriu skaityti naujausius X autoriaus novelių rinkinius. Ar gali įsivaizduoti, kad kai kuriems žmonėms knygos reikalingos taip pat, kaip tau marškiniai? Vienintelis skirtumas tik...“ – iš visų jėgų ieškojau tinkamos metaforos teiginiui užbaigti, – „tas, kad gali apsivilkti išvirkščiąja puse į viršų! Juk tie žmonės taip pat nori kažko naujo. Ar supranti?“

„Apsivilkti išvirkščiąja puse į viršų? Cha cha cha! Tu – nenormalus“, – papurtė galvą mano vaikystės draugas ir skubiai atsisveikino.

Štai tokia mano istorija.

Laimei, Baltijos Asamblėja, kitaip nei mano senasis klasės draugas, supranta ir remia literatūrą. Esu iš tiesų labai laimingas, kad mano kūryba buvo įvertinta. Iš visos širdies dėkoju už apdovanojimą. Ypač dėl to, kad prizas man leis apsivilkti ir gerąja, ir išvirkščiąja puse į viršų.

Labai Jums ačiū!

Māris Bērziņš, 2015 m. Baltijos Asamblėjos literatūros premijos laureatas